

Neža Zajc
Očenaš

Jože Štukl
The Škofja Loka
Passion Play

Matija Ogrin
Kapelski pasijon, vitalen
člen slovenskega
pasijonskega izročila

Luka Lipič
Osobitost uskrasnih
blagdani

PASIJONSKI DONESKI

**Miha Ješe, Alojzij Pavel Florjančič,
Andreja Ravnihar Megušar, Jože Štukl,
Aleksander Igličar, Jernej Tavčar**
Škofjeloški pasijon in UNESCO

Helena in Nejc Ilc
Prišel sem zate – deset let
Ribniškega pasijona

Alojzij Pavel Florjančič
Pasijonski in drugi križi

Tatjana Splichal
Križev pot Škofjeloškega
pasijona

Doneski 37
Memorabilia Locopolitana 26

Posvečeno

fotografoma Škofjeloškega pasijona
TOMAŽU LUNDRU in
PETRU POKORNU st.

desetletnici članstva v EUROPASSIONu

vpisu ŠKOFJELOŠKEGA PASIJONA
na UNESCOv Reprezentativni seznam
nesnovne kulturne dediščine človeštva

KULTURNO-ZGODOVINSKO DRUŠTVO
LONKA STARA LOKA

MUZEJSKO DRUŠTVO ŠKOFJA LOKA

Loški razgledi

Doneski 37

Lonka

Memorabilia Locopolitana 26

PASIJONSKI DONESKI 2017/12

Uredniški odbor: Alojzij Pavel Florjančič (glavni urednik), Blaž Karlin, mag. Hiacinta Klemenčič, mag. Andreja Ravnihar Megušar, dr. Matija Ogrin, mag. Jože Štukl

Fotografije: avtorji navedeni pri fotografijah: Tatjana Splichal, Peter Pokorn st., Tomaž Lunder in 28 drugih avtorjev

Recenzenta: dr. Metod Benedik, Inštitut za zgodovino Cerkve Teološke fakultete v Ljubljani; dr. Neža Zajc, ZRC SAZU

Oblikovanje: Alojzij Pavel Florjančič

Oblikovanje naslovnice: Studio Miklavc, zanj Barbara Šušteršič

Slika na naslovnici: Zvone Pelko, Loški pasijonski križ

Priprava za tisk: Jože Šenk, Salve d.o.o. Ljubljana

Naklada: 300 izvodov

Izdala: Muzejsko društvo Škofja Loka, zanj predsednik, mag. Aleksander Igličar (www.mdloka.si); Kulturno-zgodovinsko društvo Lonka Stara Loka, zanj predsednik, Klemen Karlin (www.staraloka.si).

Založila: Občina Škofja Loka, zanj župan, mag. Miha Ješe.

Za vsebino prispevkov odgovarjajo avtorji.

ISSN 2232-2965

OBČINA ŠKOFJA LOKA

PASIJONSKI DONESKI

2017 | 12

Muzejsko društvo Škofja Loka
&
Kulturno-zgodovinsko društvo Lonka Stara Loka

Škofja Loka, Stara Loka 2017

Jože Štukl

POROČILO S KONGRESA EUROPASSIONA V CIESZYNU NA POLJSKEM

V dneh od 31. marca do 4. aprila 2016 sem se kot uradni predstavnik Občine Škofja Loka udeležil 32. letnega kongresa Europassiona, ki je potekal v Cieszynu na Poljskem.

Na pot smo se odpravili iz Škofje Loke v četrtek, 31. marca, v jutranjih urah. Prvi dan je skoraj v celoti minil v znamenju vožnje. Tako smo v poznih popoldanskih urah prispeli v mesto Cieszyn s 36.000 prebivalci, ki leži na desnem bregu reke Olze, v južnem delu Poljske, oziroma neposredno na Poljsko - Češki meji. Mesto ima staro tradicijo, saj se v pisnih virih prvič omenja že v listini papeža Adriana IV. v sredini 12. stoletja.

Poljaki so nam že ob prihodu v hotel Mercury pripravili prisrčen sprejem. Po nastanitvi in kratkem oddihu je sledila skupna večerja s prvo priložnostjo za spoznavanje in druženje med delegati. Med prijetnimi pogovori v sproščenem ozračju smo izmenjevali ideje, videnja in občutke. Presenetilo me je, koliko delegatov in njihovih spremljevalcev si je že ogledalo Loški pasijon. Med njimi so bili tudi številni visoki gostje, ki so si ga ogledali v letu 2015 in pohvalili organizacijo, izvedbo in gostoljubje loškega župana Miha Ješeta, ki so ga bili deležni med bivanjem v Škofji Loki. Še pred zaključkom prijetnega druženja sem stopil v kontakt z organizatorji in izrazil željo po predstavitvi Škofjeloškega pasijona na uradnem delu kongresa.

Naslednji dan, v petek 1. aprila, sem takoj zjutraj dobil potrditev organizatorjev, da so predstavitev Škofjeloškega pasijona uvrstili na dnevni red uradnega dela kongresa, kar mi je polepšalo dan, ki je bil za ta letni čas sicer zelo mrzel in deževen. Po zajtrku smo se odpravili v Częstochowo, ki velja za eno največjih romarskih središč ne le na Poljskem in v Evropi ampak v celotnem krščanskem svetu. Letno ga obiše kar 4,5 milijona ljudi, ki prihajajo iz osemdesetih držav sveta in vseh kontinentov. Mesto je nastalo v 13. stoletju v neposredni bližini samostana na Jasni Gori in danes šteje četrto milijona prebivalcev. V spremstvu vodnika smo si ogledali celoten samostanski kompleks z monumentalno baročno baziliko in ostalimi samostanskimi stavbami, v katerih se nahajajo muzej, zakladnica, viteška dvorana ter bogata knjižnica, ki hrani 14.000 starih tiskov. Največja dragocenost samostana na Jasni Gori, ki se nahaja v kapeli Naše Gospe, je čudodelna podoba

Device Marije z detetom Jezusom v naročju, znana tudi kot Črna Marija. Prav v tej kapeli pred čudodelno podobo smo se v popoldanskem času udeležili svete maše in doživeli pristno romarsko izkušnjo. Sledilo je še nekaj prostega časa za individualni ogled in nakup romarskih spominkov, nato pa smo pot nadaljevali proti dvorcu Goralski v Lodygowicach. Tu so organizatorji za vse udeležence kongresa pripravili razkošno skupno večerjo s spoznavnim večerom, katerega namen je bilo prijetno druženje in kratke predstavitve delegacij po posameznih državah udeleženkah. Druženje smo zaključili v poznih večernih urah in se prijetno utrujeni vrnili v hotel, kje smo le še odšli k počitku.

Sobota, 2. aprila, je minila v znamenju 32. kongresa Europassiona. Takoj po zajtrku smo odšli v center Cieszyna, kjer se je v gledališču Adama Mickiewicza ob 9. uri začel kongres. V gledališče sem prišel že nekoliko prej, ker smo imeli delegati možnost, da v preddverju predstavimo svoje kraje, knjižne publikacije in pasijonske igre. Tako sem v neposredni bližini glavnega vhoda v gledališče pripravil »loški razstavni paviljon«, na katerem sem predstavil knjige od Pasijonskih doneskov, zloženk o Škofjeloškem pasijonu in mestu Škofji Loki, Loškem muzeju, pa vse do monografije o pasijonu, ki je izzvala največ zanimanja.

Na prvem delu kongresa, ki so ga zaznamovali govori župana, državnikov, cerkvenih dostojanstvenikov, evropske poslanke in nepogrešljive sestre Jadwige, je sledil še drugi del kongresa, ki je bil namenjen delovanju združenja Europassion in posameznim predstavitvam po državah udeleženkah. Poleg madžarske in romunske delegacije smo se predstavili še Ločani. Na kratko sem predstavil Škofjeloški pasijon, skupaj s sedem minutnim predstavitvenim filmom. Hkrati sem zbrani avditorij seznanil z vsemi aktivnostmi in naporji za vpis Škofjeloškega pasijona na Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine pri UNESCO.

Po končanem kongresu je v popoldanskem delu programa sledila veličastna pasijonska predstava, ki jo vse od leta 1984, v izvedbi amaterske gledališke skupine pod umetniškim vodstvom sestre Jadwige Wyzozumske, uprizarjajo v gledališču Adama Mickiewicza. Predstava, ki jo vsako leto igrajo 10 dni, pritegne množice gledalcev iz vse Poljske, kakor tudi iz sosednje Češke, Slovaške ter Avstrije in Nemčije. V predstavi nastopa 150 igralcev, med katerimi so tudi posamezne družine, kjer nastopajo cele generacije od starih staršev do njihovih otrok in vnukov. Prepričljiva igra skupaj z bogato in dodelano scenografijo, čudovitimi barvitimi kostumi, izdelanimi v Izraelu, nam je ob izjemni glasbeni spremljavi pričarala nepozabno gledališko doživetje Kristusove zmage nad smrtjo.

Po predstavi je sledila slovesna zahvalna sveta maša v cerkvi sv. Elizabete, kjer je ob koncu potekala tudi simbolna predaja lesenega kipca združenja Europassion v roke Madžarom, ki bodo gostili 33. kongres Europassiona v Kecskemétu od 8. do 11. junija 2017. V večernem delu programa smo se odpravili v češki del mesta

»Loški razstavnji paviljon« s predstavitvijo različnih knjižnih publikacij. Foto: Mirjam Jezeršek

Kongres Europassiona v gledališču Adama Mickiewicza. Foto: Jože Štukl, Tadeusz Maciejczek

z imenom Český Těšín. Nekoč enotno mesto je leta 1920 razdelila nova državna meja med Poljsko in Češkoslovaško, ki sta nastali na ruševinah Avstroogrške monarhije. Manjše zahodno predmestje Cieszyna na levem bregu reke Olze je tako postalo Český Těšín. Obe mesti povezujejo trije mostovi. Po vstopu Češke in Poljske v Evropsko unijo in ukinitvijo meja med državama lahko prebivalci zopet svobodno in neovirano prehajajo med češkim in poljskim delom mesta. V Českem Těšínu so nam organizatorji kongresa v restavraciji Cieszynska–Tesinska ob izbranih tradicionalnih jedeh pripravili prijeten večer, popestren z glasbo, s petjem in z nastopi folklornih skupin.

Nedelja, 3. aprila, je bila rezervirana za obisk zloglasnega koncentracijskega taborišča Auschwitz, ki so ga nacisti ustanovili 20. maja 1940 na okupiranem Poljskem ozemlju. Taborišče je delovalo do 27. januarja 1945, ko so ga osvobodili vojaki ruske rdeče armade. V tem času je v njem umrlo 1,1 milijona ljudi, med katerimi je bilo kar 90 % Judov. V spremstvu lokalnega vodnika smo si ogledali obsežen muzej in se sprehodili po celotnem taboriščnem kompleksu. Po povratku iz Auschwitza je sledilo skupno kosilo v hotelu Merkury. Druženje po kosilu se je s skupinskim slikanjem, pogovori in izmenjevanjem kontaktov med udeleženci zaključilo v poznih popoldanskih urah. Končni vtis ob zaključku 32. kongresa Europassiona je bil izjemno dober, saj so se Poljaki zelo potrudili in za delegate ter spremljevalne ekipe pripravili nepozabno doživetje.

Veličastna gledališka pasijonska predstava. Foto: Jože Štukl

Po slovesu je sledila le še vožnja proti domu, v Škofjo Loko smo se srečno vrnili v ponedeljek, 4. aprila, v zgodnjih jutranjih urah.

V družbi s sestro Jadwigo Wyrozumsko in generalnim sekretarjem združenja Europassion Josefom Langom.

Skupinska slika dela udeležencev skupaj z organizatorji 32. kongresa v Cieszynu na Poljskem. Foto: Tadeusz Maciejczek

Jože Štukl

POROČILO Z MEDNARODNE KONFERENCE V KRAKOVU NA POLJSKEM

International Academic Conference: *Intangible Heritage of the City. Musealisation, Preservation, Education.*

V dneh od 30. maja do 3. junija 2016 sem se kot predstavnik Loškega muzeja in uradni predstavnik Občine Škofja Loka udeležil mednarodne konference *Intangible Heritage of the City. Musealisation, Preservation, Education*, ki je potekala v prostorih Zgodovinskega muzeja mesta Krakova (Museum Historyczne Miasta Krakowa) na Poljskem.

Ponedeljek, 30. maj: Dan je minil predvsem v znamenju vožnje. V večerni urah smo dosegli mesto Krakov. Po nastanitvi v hotelu Ibis ob glavni krakovski železniški postaji smo se sprehodili po mestu in poiskali stavbo Mestnega muzeja, kjer bo v prihodnjih dneh potekala konferenca.

Torek, 31. maj: Dan se je začel ob 8.30 uri z registracijo udeležencev konference. Konferenca se je začela ob 9. uri z uvodnim nagovorom in s predavanjem direktorja krakovskega Mestnega muzeja Michala Niezabitowskega. Potem so sledili referati udeležencev, ki so prihajali iz vse Evrope. Konferenca je potekala v poljskem in angleškem jeziku ob simultanjem prevajanju. Vsak od udeležencev je imel na voljo 20 minut za predstavitev svoje teme. Moje predavanje je bilo na sporedu prvega dne, v drugem tematskem sklopu med 12.20 in 12.40 uro. V besedi in sliki sem predstavil Škofjeloški pasijon. Z organizatorji konference sem se dogovoril še za prikaz 7 minutnega filma o pasijonu, ki so ga predvajali v času, predvidenem za diskusijo med 13.20 in 13.40 uro. Zanimanje za Škofjeloški pasijon je bilo veliko, sam fenomen pa je presenetljivo dobro poznan strokovnjakom širom Evrope.

Konference sta se iz Slovenije udeležili še Nena Židov in Anja Jerin iz Slovenskega etnografskega muzeja v Ljubljani, ki sta prav tako predstavili vsaka svoj prispevek. Nena Židov je predstavila Posavsko Štehanje – konjeniško igro in prireditvev, na kateri jezdec med dirom s kovinskim kijem razbijajo na drog nasajen lesen sodček. Anja Jerin pa je predstavila pregled slovenskega registra nesnovne kulturne dediščine s posebnim poudarkom na elementih iz slovenskih urbanih področij. Prvi dan konference se je po večerni strokovni diskusiji zaključil ob 19. uri.